

 <p>Bihari Múzeum [CC BY-NC-SA]</p>	<p>Tárgyak: Rühzsírtartó, juhkenő-tartó</p> <p>Intézmény: Bihari Múzeum Kálvin tér 1 4100 Berettyóújfalu 54/402-390</p> <p>Gyűjtemények: Néprajzi Gyűjtemény</p> <p>Leltári szám: BM.I.75.117.</p>
--	--

Leírás

Szaruból készült, karcolással díszített eszköz kovácsoltvas vasalással és zárszerkezettel a tetején. Karcolt díszítése: egyik oldalán egy lovon ülő, szűrt és gatyát viselő pásztor alakja, mellette a kutyája. Az alakok fölött dús növényi inda egy kinyílt tulipánnal, illetve bimbókkal. A kompozíciót félkörívben a készítés dátuma – „kelt 1911-ben” – koronázza. A tárgy másik oldalán két egymással szembe forduló, ágaskodó oroszlán között egy sarjadó életfa ábrája, m egy-egy mancsukat felnyújtva a koronás magyar címert tartják. Árvai Mihály furtai kerékgyártó készítette.

A rühzsírtartó a juhászattal foglalkozó pásztorember munkájának igen fontos kelléke volt. A nyájakban viszonylag gyakran felütötte a fejét a rüh betegség, amelynek elterjedése a pásztor nagy szégyenének számított. Ezért mindig kéznél kellett lennie a rühzsírtartónak, benne a dohánylevél vagy farkasalma kipréselt levéből, esetleg más vegyi anyagok hozzáadásával, valamilyen zsiradékkal összekevert kenőcsnek, mellyel a megbetegedett birkát gyógyították.

A rühzsírtartót a szarvasmarha szarvából készítették, A belsejét átfűrték, majd az így kialakult szaru „gyűrűt” forró vízbe tették. Ennek hatására a szaru megpuhult, s a megfelelő formára alakíthatóvá, illetve díszíthetővé vált.

A díszítés leggyakoribb eljárása szarutárgyak esetében a karcolás volt. A kés, bicska hegyével vonalként karcolták a motívumot a tárgyba, majd a bekarcolt vonalakba valamilyen sötét anyagot dörzsöltek, hogy láthatóvá váljon az ábra. Ez a díszítésmód rendkívül finom rajzolatú, részletgazdag ábrázolásokat tett lehetővé a hozzáértők számára. A pásztorok gyakran „mocsokvirágnak”, „mocsokrózsának” nevezték ezeket a díszítményeket, hiszen a bedörzsölt anyag leggyakrabban korom, vagy a kalapról lekapargatott zsíros por volt. A rajzolatok közeit, a nagyobb üres felületeket választóvízzel sárgították meg.

Alapadatok

Anyag/ Technika:

Szaru

Méretetek:

M. 10 cm

Események

[Földrajzi
vonatkozás] mikor

ki

hol **Furta**

Kulcsszavak

- pásztorfaragás